

Wrocław, 11 kwietnia 2026 r.

dr hab. Witold Jakubowski, prof. UWr.
Wydział Nauk Historycznych i Pedagogicznych
Instytut Pedagogiki

Recenzja

przygotowana dla komisji powołanej przez Radę Dyscypliny Pedagogika na Wydziale Filozofii i Nauk Społecznych Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu w sprawie oceny osiągnięć dr Kamili Majewskiej, ubiegającej się o nadanie stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie pedagogika.

Pani dr Kamila Majewska ubiegająca się o nadanie stopnia doktora habilitowanego przedstawiła komisji habilitacyjnej do oceny swój udokumentowany dorobek. Niniejsza recenzja została przygotowana w oparciu o kryteria określone w artykule 219 ust. 1 pkt. 2 Ustawie z dnia 20 lipca 2018 roku Prawo o Szkolnictwie Wyższym i Nauce. Jej treść i konkluzja wpisuje się w moje przekonanie, iż przewód habilitacyjny stanowi podsumowanie całej biografii akademickiej kandydatki, a decyzja w tej sprawie będzie definiowała jej przyszłe możliwości w zakresie kariery akademickiej szczególnie w kontekście jej aspiracji do pełnienia roli samodzielnego pracownika nauki.

Pani dr Kamila Majewska jest absolwentką Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu, gdzie na Wydziale Matematyki i Informatyki w 2009 r. uzyskała dyplom magistra matematyki o specjalności: nauczanie matematyki i informatyki. W 2013 r., również na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika, obroniła pracę doktorską *Efektywność dydaktyczna zastosowania interaktywnych narzędzi technologii informacyjnej w procesie nauczania wczesnoszkolnego*, której promotorem był prof. dr hab. Bronisław Siemieniecki. Od 2019 r. pracuje jako adiunkt w Uniwersytecie Mikołaja Kopernika.

Problematyka edukacyjnego wykorzystania nowoczesnych mediów dominuje w badaniach prowadzonych przez dr Kamilę Majewską. Nietrudno zauważyć, że mediatyzacja naszej rzeczywistości dotyka coraz to nowych obszarów naszego życia – społecznego, zawodowego, kulturalnego. W refleksji pedagogicznej ten stan rzeczy od lat budzi niepokój, tymczasem wymaga on naukowego namysłu z wielu perspektyw: medioznawczej, kulturoznawczej a także pedagogicznej czy psychologicznej. Z tego właśnie względu obszar naukowych eksploracji dr Kamili Majewskiej jest nie tylko interesujący z pedagogicznego punktu widzenia, lecz również niezwykle ważny dla „chłodnej”, pozbawionej uprzedzeń diagnozy współczesności.

I. Aktywność naukowa i dydaktyczna Habilitantki

Już na wstępie należy podkreślić, że aktywność naukowa dr Kamili Majewskiej zasługuje na uznanie. Dorobek Habilitantki można uznać za imponujący, biorąc pod uwagę jej młody wiek. Jest ona autorką trzech monografii (w tym dwóch wskazanych do oceny w cyklu tematycznym, będącym podstawą ubiegania się o stopień doktora habilitowanego) oraz współautorką dwóch innych.

Jest także autorką łącznie 16 rozdziałów (w tym 8 przed uzyskaniem stopnia doktora) i współautorką 5 rozdziałów opublikowanych w monografiach zbiorowych. Po uzyskaniu stopnia doktora opublikowała 26 artykułów naukowych (w tym 14 jako współautorka), wcześniej była autorką 11 artykułów i współautorką 1 artykułu. Zauważyć można w piśmarstwie naukowym dr Kamili Majewskiej wyraźnie zarysowany obszar badań, który ogniskuje się na problematyce możliwości wykorzystania nowoczesnych technik w działaniach edukacyjnych. Dostrzegalna jest też pewna ewolucja jej zainteresowań badawczych od problematyki dydaktyki matematyki (sprzed uzyskania stopnia doktora) do zagadnień szerszych, powiązanych z pedagogiką medialną.

Należy podkreślić, że publikacje dr Kamili Majewskiej są czytane i cytowane. W wykazie osiągnięć Kandydatka podaje liczbę cytowań wg bazy Google Scholar 213, w chwili przygotowywania recenzji (kwiecień 2026) ta sama baza wskazuje 232 cytowania. Zwraca tu również uwagę wysoki (zważywszy na fakt, że dr Kamila Majewska dopiero jest na początku swojej naukowej kariery) Indeks Hirscha 7.

Swoje badania prezentowała na 35 konferencjach międzynarodowych i krajowych (w tym w 28, po uzyskaniu stopnia doktora nauk społecznych z zakresu pedagogiki). Zwraca uwagę także zaangażowanie Kandydatki przy organizacji imprez naukowych - czterokrotnie była członkinią komitetów naukowych konferencji (międzynarodowej i ogólnopolskich), pięciokrotnie pełniła funkcję sekretarza międzynarodowych konferencji o zasięgu międzynarodowym. Brała udział w 14 projektach badawczych indywidualnych i zbiorowych (dwa projekty realizowane były przed uzyskaniem stopnia doktora).

Podsumowując aktywność naukową należy dodać, że w dniu 20.11.2025 r. została wydana decyzja Dyrektora Narodowego Centrum Nauki (nr DEC-2025/09/X/HS6/01728) o przyznaniu Pani dr Kamili Majewskiej środków finansowych w ramach konkursu MINIATURA 9 na realizację działania naukowego, w ramach którego w okresie od 20.11.2025 r. do 19.11.2026 r. będzie realizowała badania pt. „Eskapizm do wirtualnej rzeczywistości w kontekście teorii przepływu i uzależnienia behawioralnego”. Zdobyć

grantu NCN stanowi doskonale zwieńczenie dokonań naukowych Habilitantki na tym etapie jej zawodowego rozwoju.

Na uznanie zasługuje również działalność dydaktyczna i organizacyjna dr Kamili Majewskiej. Była współorganizatorką seminarium naukowego „Cyfrowe dorastanie – jak technologie kształtują młode pokolenie”, brała udział w przygotowaniu „Niezbędnika Świadomego Rodzica 2.0”, aktywnie uczestniczyła w realizacji kilku warsztatów naukowych. Pełni również wiele odpowiedzialnych funkcji organizacyjnych w Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu.

Odbyła trzy staże w instytucjach naukowych i szkoleniowych o charakterze dydaktyczno-naukowym: w firmie Personel Profit, Państwowej Akademii Nauk Stosowanych we Włocławku oraz krótki, pięciodniowy staż w Nord University (Norwegia) w ramach programu ERASMUS+.

Aktywnie działa w toruńskim oddziale Polskiego Towarzystwa Pedagogicznego, jest także członkinią Stowarzyszenia E-learningu Akademickiego. Jest również członkinią Rady Redakcyjnej czasopisma *Journal of Hypermedia & Technology-Enhanced Learning* (e-ISSN 2985-9166). Była Redaktorem tematycznym numeru czasopisma *Zbliżenia Cywilizacyjne*, Tom 20 Nr 2 (2024), ss. 171. (ISSN: 2658-1248), a w latach 2017-2019 była członkinią Komitetu Redakcyjnego czasopisma *Cognitive Science – New Media – Education* (ISSN 2543-506X). Warto także zaznaczyć, że Kandydatka uczestniczy w programie realizowanym przez *Young Universities for the Future of Europe*, była również stypendystką *Bayerische Staatskanzlei in Würzburg*. Aktywnie współpracuje z otoczeniem społecznym i gospodarczym.

II. Główne osiągnięcie naukowe

Jako główne osiągnięcie Habilitantka wskazuje dwie monografie:

1. Majewska, K. (2021). *Nauczanie i uczenie się w przestrzeni mediów wirtualnych: rzeczywistość wirtualna w edukacji wczesnoszkolnej*. Toruń, Wydawnictwo Adam Marszałek, ss. 670;

2. Majewska, K. (2025), *Konstrukcja Eighteen-Item VR Gaming Disorder Test (VRGDT-18) jako nowego narzędzia do wstępnej oceny uzależnienia od gier VR dzieci w wieku 8–11 lat*, Toruń, Wydawnictwo Adam Marszałek, 2025, ss. 73.

Do dorobku habilitacyjnego zalicza także cykl artykułów opublikowanych w czasopismach naukowych:

1. Majewska, K. (2023). Young adults in virtual reality (VR): factors contributing to, VR games addiction. *International Journal of Pedagogy, Innovation and New Technologies*, 10 (1), 23–32. <https://doi.org/10.5604/01.3001.0053.9390>.

2. Majewska, K. (2023). Doświadczenie w wirtualnej rzeczywistości a pamięć wzrokowa. *e-mentor*, 3 (100), 61–69. <https://doi.org/10.15219/em100.1620>.

3. Majewska, K. (2025). Horror VR as a tool supporting the emotional training of students of the uniformed services: results of a research experiment. *Education and Information Technologies*, 1–29. <https://doi.org/10.1007/s10639-025-13788-y>.

4. Majewska, K. (2025). Poradnie psychologiczno-pedagogiczne w kontekście wstępnej diagnozy uzależnienia dzieci i młodzieży od gier VR. Raport z badań, *Zbliżenia Cywilizacyjne* 21 (2), 247-266, <https://doi.org/10.21784/ZC.2025.017>.

Przedstawiony do oceny cykl publikacji jest przemyślany i spójny ze względu na podejmowane w badaniach dr Kamili Majewskiej zagadnienia. Nie ma tu przypadkowych wskazań dorobku. Wszystkie prace usytuowane są w problematyce wykorzystania nowoczesnych mediów w działaniach edukacyjnych i wpisują się w obszar pedagogiki mediów. Jak wskazuje Habilitantka w autoreferacie: „Wybrane źródła stanowią logiczną i merytoryczną całość, ukierunkowaną na badanie związku nowoczesnych technologii immersyjnych – w szczególności rzeczywistości wirtualnej (VR) – z procesami nauczania, uczenia się, rozwoju emocjonalnego, jak również profilaktyki uzależnienia od nich. Przedstawione publikacje – zarówno monografie, jak i artykuły naukowe – łączą konsekwentne dążenie do zrozumienia znaczenia immersji, interaktywności oraz komponentu emocjonalnego w kontekście efektywności uczenia się i funkcjonowania jednostki w warunkach nowoczesnej edukacji medialnej, jak również towarzyszących temu zagrożeń” (s.2).

W moim przekonaniu już pierwsza, wskazana w dorobku monografia, spełnia kryteria pracy habilitacyjnej. Jest to obszerne (670 stron!) opracowanie, podejmujące interesujące zagadnienie możliwości wykorzystania rzeczywistości wirtualnej w dydaktyce. Biorąc pod uwagę obszar badań jest to książka nowatorska. Wprawdzie zaprezentowane w niej analizy koncentrują się na edukacji początkowej, jednak wnioski płynące z lektury tego opracowania wykraczają poza tak zakreślony obszar badań.

Praca ma typową strukturę dla rozpraw habilitacyjnych. Trzy pierwsze rozdziały budują teoretyczne zaplecze badań. W pierwszym Autorka skupia się na omówieniu wybranych paradygmatów i koncepcji w edukacji wczesnoszkolnej. Kolejny fragment jest

syntetycznym przedstawieniem fenomenu rzeczywistości wirtualnej w kontekście zastosowania jej w działaniach edukacyjnych. W trzecim rozdziale zaprezentowane zostały badania dotyczące rzeczywistości wirtualnej. Należy zaznaczyć, że układ treści w tej części pracy jest logiczny, a wywód jest prowadzony klarownie i kompetentnie.

Rozdział czwarty przedstawia metodologiczne tło prowadzonych badań oraz przebieg procedury badawczej opartej na strategii ilościowej. Tu także podkreślić wypada precyzję w charakteryzowaniu przyjętej koncepcji badań. Kolejne dwa rozdziały stanowią omówienie wyników badań. Tu podobnie z uznaniem należy zaznaczyć przejrzystość prezentacji poszczególnych etapów i rezultatów poczynień badawczych. Całość uzupełnia bogata i szczegółowa bibliografia.

Kolejna praca, spełniająca formalnie kryteria monografii, potwierdza metodologiczne kompetencje Habilitantki. Bliski jej jest paradygmat pozytywistyczny uprawiania nauki kultywujący badania ilościowe (co wszak dziwić nie powinno, zważywszy na „matematyczną przeszłość” Autorki). Książka *Konstrukcja Eighteen-Item VR Gaming Disorder Test (VRGDT-18) jako nowego narzędzia do wstępnej oceny uzależnienia od gier VR dzieci w wieku 8–11 lat* poświęcona jest zagadnieniu uzależnienia od rzeczywistości wirtualnej i jest pokłosiem jej badań zrealizowanych w poradniach psychologiczno-pedagogicznych. Badania przeprowadzone przez Autorkę posłużyły do konstrukcji oraz standaryzacji nowego narzędzia diagnostycznego, opracowanego do wstępnej oceny uzależnienia od gier VR wśród dzieci w wieku 8-11 lat.

Dorobek habilitacyjny dr Kamili Majewskiej uzupełniają cztery artykuły opublikowane w punktowanych czasopismach naukowych. Wszystkie cechuje staranność w konstrukcji wyvodu z zachowaniem wszystkich reguł dotyczących struktury naukowej wypowiedzi.

Pierwszy z nich *Young adults in virtual reality (VR): factors contributing to, VR games addiction* podejmuje problem uzależnienia od gier VR wśród młodych dorosłych. To ciekawy tekst, odnoszący się do odmiennej wiekowo grupy osób. Omówione zostały w nim badania, których procedura oparta została także o pozytywistyczną strategię.

W kolejnym *Doświadczenie w wirtualnej rzeczywistości a pamięć wzrokowa* dr Kamila Majewska przedstawia swoje badania dotyczące zależności pomiędzy zastosowaniem wirtualnej rzeczywistości a stopniem i jakością zapamiętania elementów wizualnych. Interesująco omówione zostały ustalenia badaczy (polskich i zagranicznych), dotyczące interesującego Habilitantkę zagadnienia. Analiza uzyskanych wyników skłania Autorkę do

konstatacji, że wirtualna rzeczywistość wprawdzie zapewnia użytkownikom gogli VR duże emocje, jednak wydłuża czas realizacji zadań.

Warto podkreślić, że mimo zauważalnej fascynacji Autorki możliwościami kryjącymi się w nowych technologiach zwraca uwagę jej rzetelność w analizowaniu uzyskanych wyników. Oprócz niewątpliwych zalet wirtualnej rzeczywistości dostrzega także niebezpieczeństwa wynikające z bezrefleksyjnego użytkowania gogli VR. Ten krytycyzm dr Kamili Majewskiej zauważalny jest także w pozostałych tekstach przedstawionych do oceny.

Trzeci z artykułów *Horror VR as a tool supporting the emotional training of students of the uniformed services* analizuje emocje, jakich doświadczają użytkownicy gier typu horror VR. Badania zostały przeprowadzone wśród studentów służb mundurowych i dotyczą treningu emocjonalnego w środowisku rzeczywistości wirtualnej. Ciekawym aspektem przedstawionych tu badań jest „pozytywne spojrzenie” na fenomen gier typu horror, odchodzące od traktowania ich (podobnie zresztą jak i filmów tego gatunku) jako przestrzeni jedynie niewyszukanej rozrywki.

Ostatni z artykułów przedstawiony w wykazie dorobku habilitacyjnego *Poradnie psychologiczno-pedagogiczne w kontekście wstępnej diagnozy uzależnienia dzieci i młodzieży od gier VR. Raport z badań* ma charakter teoretyczno-empiryczny i skupia się na omówieniu zjawiska uzależnienia behawioralnego młodzieży od gier oraz możliwościach specjalistycznego wsparcia w tym zakresie. W części wprowadzającej do analizowanego zagadnienia Autorka charakteryzuje problem uzależnienia od e-gier, wykorzystując ustalenia zarówno polskich jak i zagranicznych badaczy tego zjawiska. Badaniami zostali objęci pracownicy poradni psychologiczno-pedagogicznych, którzy w swej pracy stykają się z problemem uzależnienia młodzieży od gier. Artykuł jest interesujący m.in. z tego względu, że zagadnienie uzależnienia od gier VR jest stosunkowo słabo rozpoznane. Uzyskane wyniki obrazują skalę problemu i konieczność podjęcia działań w tym zakresie. Ukazują także oczekiwania oraz potrzeby kadr poradni psychologiczno-pedagogicznych.

W moim przekonaniu badania dr Kamili Majewskiej, prezentowane w monografiach i artykułach, prowokują także do refleksji natury metodologicznej, ilustrują bowiem pewien „paradygmatyczny dylemat”. Ów dylemat trafnie obrazują rozważania Robina Ushera, który analizując badania edukacyjne podkreśla, iż zebrane w toku badań naukowych dane nie są brane pod uwagę jako użyteczne *per se*. Nabierają znaczenia tylko wtedy, gdy używa się ich do opisu, wyjaśniania lub uogólniania. Opis odpowiada na pytanie – *co się dzieje?* W badaniach zorientowanych historycznie – *co się wydarzyło?* Wyjaśnianie jest pomocne w

udzieleniu odpowiedzi na pytanie – *dlaczego się to dzieje?* To „dlaczego” zasadniczo odnosi się do powodów konkretnego zjawiska. Uogólnienie natomiast wychodzi poza szczegółowe tło i jest odpowiedzią na pytanie „dlaczego”, które można wykorzystać dla wyjaśniania powodów wielu zjawisk. Usher podkreśla, iż dlatego właśnie uogólnianie jest tradycyjnie sytuowane na najwyższym poziomie naukowej użyteczności. W naukach przyrodniczych (zwłaszcza w fizyce) uogólniania są szczególnie cenne ponieważ umożliwiają przewidywanie a tym samym sprawowanie kontroli nad przebiegiem zjawisk, bowiem jeśli wiemy, iż jakieś zjawisko jest poprzedzone określonym czynnikiem, to kontrolując ów czynnik możemy wpływać na nie. Ten sposób rozumowania widoczny jest w zorientowanych pozytywnie badaniach pedagogicznych¹.

W tak zakreślonej perspektywie to, co naukowe bywa definiowane poprzez to, co empiryczne, doświadczalne. Tymczasem statystyczne analizy oparte o wyniki badań eksperymentalnych są wprawdzie bardzo przekonujące, jednak nie zawsze pomagają w zrozumieniu wszystkich zjawisk zachodzących w przestrzeni społecznej. Badania ilościowe dostarczają wiedzy „pewnej”, lecz czasem ilustrują zagadnienia oczywiste a wyniki uzyskane w drodze ścisłych reguł postępowania badawczego okazują się być tyleż bezdyskusyjne, co banalne. Tak więc bywa i tak, że koncentracja na rygorystycznym przestrzeganiu procedury wyznaczania zmiennych i odnajdywania korelacji, przesłania końcowy rezultat prowadzonych badań. Trafnie owe „rozterki metodologiczne” komentuje wspomniany wcześniej autor, zwracając uwagę na to, że w debacie metodologicznej czasem najważniejsze zdaje się być to, jak powinniśmy prowadzić badania, niż to, jakie efekty mogą one przynieść.²

Doceniając metodologiczną konsekwencję Autorki i „paradygmatyczną wierność” w prowadzeniu pedagogicznych eksploracji, wypada zauważyć, że badania ilościowe są tylko fragmentem „opowieści” o edukacyjnym potencjale nowoczesnych technologii. Ukazując zależności między różnymi zmiennymi, dają tylko częściowy obraz zjawisk zachodzących w edukacji, bowiem, jak zauważa Jerome Bruner: „edukacja nie jest ani zwykłym technicznym przedsięwzięciem polegającym na sprawnym zarządzaniu przetwarzaniem informacji, ani nawet kwestią zastosowania ‘teorii uczenia się’ w klasie szkolnej lub wykorzystania rezultatów testu ‘osiągnięć’, skoncentrowanego na przedmiocie nauczania. To

¹ R. Usher, *A critique of the neglected epistemological assumptions of educational research*, [w:] *Understanding educational research*, red. D. Scott and R. Usher, „Routledge”, London and New York 1996, ss.10 – 11.

² R. Usher, *Textuality and reflexivity*, [w:] *Understanding Educational Research*, red. D. Scott, R. Usher, „Routledge”, London and New York 1996, s. 49.

złożony proces dopasowywania kultury do potrzeb jej członków oraz jej członków i rodzajów ich wiedzy do potrzeb kultury”³.

III. Podsumowanie i konkluzja

W ostatecznej konkluzji stwierdzam, że Habilitantka posiada w dorobku osiągnięcie naukowe, stanowiące znaczny wkład w rozwój dyscypliny, a przedłożony do oceny materiał spełnia kryteria pracy habilitacyjnej zgodnie z Ustawą z dnia 20 lipca 2018 – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2020. Poz. 85, z późn. zm.). W związku z tym wnoszę o dopuszczenie dr Kamili Majewskiej do dalszych etapów służących uzyskaniu stopnia doktora habilitowanego.

³ J. Bruner, *Kultura edukacji*, tłum. T. Brzostowska-Tereszkiewicz, Universitas, Kraków 2006, s. 69.